

Fenntartható-e a fejlődés?

„...a fenntarthatósági értékeket... tá-
gabb, többgenerációs összefüggésben
kellene vizsgálni, ...mivel csak több-
generációs értékek mentén mérhetjük
fel a környezeti problémákat,... a jövő
nemzedékének választásait és lehető-
ségeit.”

(G. B. Norton.)

A korszakunk gyorsuló változásai egyre több olyan kérdést hoznak fel-
színre, amelyekre a felelős szakmai köz-
élet fórumai is keresik a választ. Az egy-
re „divatosabbá” váló *fenntarthatóság*
és a fejlődés kérdéses összefüggése
mellett, a *klímaváltozás* ok-okozati vo-
natkozásai kerültek a világ tudósai és
kormányai „küzdőterébe”. A kérdés
legkritikusabb pontja, hogy Földünk
léghőmérséklet-változásaiban mely tényezők és
milyen arányban járulnak a hőmérsék-
let egyensúlytalanságához, nevezete-
sen a túlméretezett ipar/gazdaság, üveg-
házhatású gázok-e, vagy a föld periodi-
kus természetes folyamataival együtt já-
ró jelenség? Az előbbiben kétségtelen
szerepet kapott a költséghaszon uralta
pénzügyi meghatározottság, a termé-
szetre gyakorolt hatások/terhek figyel-
men kívül hagyása. Az ezekből eredez-
tethető befolyásolás vitathatatlan jelen-
sége a föld természeti javainak gátlástal-
an „felélése”, vagyis az ökonómia elu-
ralkodása az ökológia fölött. Ezért is
igen kockázatos tartósan „kiengedni” a
privát szférába, kezelésbe a megújuló
természeti (közösségi) javakat – termő-
föld, víz, erdő, génbankok. Szakmánk-
nak pedig az eddiginél nagyobb érde-
kérvényesítő szerepet kell a jövőben
felmutatni az erdőt érintő válasz-kere-
sési folyamatban.

A szakunk e vonatkozásban szinte
évszázadokra visszaható tapasztalatot
halmozott fel. A most közgondolkodás-
ban terjedő fenntarthatóság fogalma
esetünkben nem tekinthető újnak, hi-
szen a mi fogalmunkban mindig is jelen
volt. Az erdő tekintetében a „készlet-
gondozó erdőgazdálkodás” a múlt szá-
zad elejétől szolgálta az erdő tartamos-
ságát, hosszú távú fenntartását. A távlat-
os üzemterveink ugyanakkor előírták a
lehetőségeket és meghatározták a kor-
látokat is.

Az előzők szellemében, a Szenio-
rok Tanácsa 2009. december 10-én az
évszázad rendezvényén nem „véletlenül”
iktatta napirendjébe e sorskérdéssel
összefüggő témát, a fenti címen. Az elő-

adás előtt dr. S Nagy László köszöntötte
az előadót, a tagságot és az első alka-
lommal megjelent szeniorokat, kérve,
hogy az utolsó ülésünk óta meghalt –
Mitnyik László, Németh Ferenc – kollé-
gáinkra emlékezve a szokásos módon
rójuk le közös kegyeletünket. Majd az
elnök felkérte Nábrai-Szabó Gábor
akadémikust, az MTA Könyvtár Főigaz-
gatóját (a Nemzeti Fenntarthatósági Ta-
nács tagját) bevezető előadása megtar-
tására, remélve azt, hogy ily módon
erősíthető az előadó és egyesületünk
együttműködése a téma kérdéseinek
megválaszolásában, lehetőségeink hasz-
nosításában.

Az előadás szakunk számára fonto-
sabb részeinek kivonata:

**A fenntarthatatlan fejlődés pro-
vokatív kérdés**, mert nehezen ismer-
jük fel a valós helyzetet. Ezért értelme-
zéséhez célszerű pontosítani, hogy
meddig tart a növekedés és mit neve-
zünk fejlődésnek? A fejlődés nem azo-
nos, a növekedéssel. Vagyis a fejlődés
egyrészt evolúció; törekvés arra, hogy
jobbak (összetettebbek) legyünk. Her-
man Daly szerint; „A fenntartható fej-
lődés a folytonos társadalmi jól-lét meg-
valósítása anélkül, hogy a környezet el-
tartó-képességét veszélyeztetnénk”. Ez
azt is jelenti, hogy a pénz nem minden!

A világot ugyanakkor az egyenlőtlen
növekedés jellemzi. 2007–2008 adatai
szerint a világ népessége: 1,19 %-kal, a
gazdasága: 5,2 %-kal, nőtt. Ugyanak-
kor a társadalom 5 %-a fogyasztja a ja-
vak 96 %-át, a 40 %-nak kevesebb jut,
mint 2 USD/nap.

Az ellenmondásokat fokozzák a vi-
lág csökkenő készletei, mint pl. a tengeri
halállomány 75 %-a lehalászva, a fa-
jok 25 %-a veszélyben és az ún. Ökoló-
giai lábnyom: a lebeteséges, vagyis a
már elfoglalt 2,1 ba/fő helyett 2,7 ba/fő
területet használunk. Pusztulnak az
erdők, apadnak az édesvíz-készletek.
Vagyis fogynak a nyersanyagok és nő-
nek a veszélyforrások.

A mutatók mellett aggasztó jelekre
utalnak a világ kockázatos jelenségei; a
növekvő szennyezés: nevezetesen a klí-
maváltozást befolyásoló üvegházhatá-
sú gázok (GHG) kibocsátása 40 %-kal
nőtt 1990 óta, és 1 Mrd ember nélkülöl-
özi az egészséges ivóvizet.

A világ társadalmi értékrendje vál-
tozásait, természetes folyamatok torzu-
lásait jelzik a szekularizáció, az indivi-
dualizmus, és a fogyasztás mindenek

elő helyezése, amelyek mutatják a de-
mokrácia deficitét is.

Magyarország állapotát jellemző
mutatók; egy főre eső energiafogyasztás
a világátlag 150%-a (EU 220%) ~13%
növekedés 1992 és 2006 között, amely-
ből 81,9% fosszilis, 12,6% nukleáris,
4,4% megújuló (biomassza) eredetű
forrás. Következmény, hogy növekszik;
az energiaintenzitás és a külső függő-
ség, amit kompenzálni lehetne a jelen-
tős geotermikus tartalékok kiaknázása-
val.

Élelmiszer-termelése az EU 25,1%-a,
ill. 40% csökkenés történt a marha-
sertésállományban. Átlagosnál alacso-
nyabb jövedelem a mezőgazdaságban,
élelmiszeripar 60%-a külföldi kézben
van, nehézséget jelent az eltűnt étel-
miszerbiztonság stb.

Közlekedés állapotára jellemző a nö-
vekvő igények, 3,6 M jármű (3,0 M
szgk) 10 M lakosra. Légszennyezés
90%-a közúti fuvarozás miatt keletke-
zik. Nem jó jel, hogy visszaszorul a tö-
megközlekedés, és folyamatban van a
vasút leépítése.

Magyarország éghajlati állapota:
1961-1990 középbőhmérséklet-növeke-
dés: 0,9 °C-kal. Az GHG koncentráció
évi 5%-kal nőtt, a kibocsátás viszont
0,6%-kal, 8 (11) tonna/fő (EU átlag).
2001 és 2007 között 14 bősöket regisz-
tráltak (17-32% növekedés a halálózási
rátában).

A kockázatos hatások kivédésére
több forgatókönyv vált ismertté.

Globalizáció+; Növekvő gazdaság,
Erősödő verseny, Globális kormányzás,
Új energiaforrások!

Globalizáció-; Csökkenő gazdaság,
Szélsőséges időjárás, Regionális feszültsé-
gek, Csökkenő életszínvonal, Kimerülő
energiaforrások!

Lokalizáció; Kezelhetetlen problé-
mák, Helyi megoldások, Éghajlatválto-
zás, Élelembíány, Energiabíány.

Glokalizáció; Szubszidiaritás, Glo-
bális – lokális együttműködés, Csökke-
ző szociális feszültségek.

A jövőért nő a felelősség! Úgy kell ki-
elégíteni a jelen generációk (anyagi)
igényeit, hogy ezzel ne veszélyeztessük
a következő generációk életlehetőségeit!

A kérdés lehetséges válaszai az öko-
szociális piacgazdaság, ahol az áruter-
melési verseny legalkalmasabb szintere
a piac, de az öregek, betegek, hátrá-
nyos helyzetűek tömegei nem tudnak
versenyezni. A források viszont végesek.

Tebát a versenyt ésszerű keretek között a fentieknek megfelelően korlátozni kell.

A fenntartható fejlődés értékei; együttműködés és verseny egyensúlya. Szubszidiaritás: ott kell megoldani a problémákat, ahol azok felmerülnek. Azonos hozzájárulás a nyersanyagforrásokhoz, esélyegyenlőség, globális gondolkodás. Fenntartható fogyasztási minták. Áttérés a nem anyagi fogyasztásra.

Mi a teendő?

Nemzeti szint; Megújuló nyersanyagforrások előtérbe helyezése. Felkészülés a klímaváltozásra. Erdősültség növelése (most 22%), geotermikus energiahasználat szorgalmazása. Energia- és élelmiszer-önellátás helyi szinten. Bűnrokrácia csökkentése. Oktatás, nevelés javítása.

Az előadás kapcsán kialakult eszmecserében véleményt fogalmaztak meg: dr. Szász T., dr. Erdős L., dr. Ghimesy L., Köveskúti Gy., dr. Váradi G., Virágh J., Tokodi M., dr. Király P., dr. S. Nagy, amelyekből kiemelhető gondolatok: Sok a konferencia és kevesebb a tett. A tájpotenciál hasznosításában műveletlen területeken legalkalmasabbak az energiaerdő-ültetvények. Az élelőszervezetek kialakított „gradáció-elmélet” mintába az emberiség túlszaporodásában is jelzés értékű lenne? Az erdőnél a tartamosság kezelése már évszázados gyakorlat! Az aggályok magas szintűek és az utópia batárát súrolják, éppen ezért fontos az erkölcsi alapok megragadása, a következetesség.

Az egyebek napirendjében szó volt a 2009. év rendezvényeiről, vázolta a 2010-es év tervezett lehetőségeit, felkérve a kollégákat a további javaslatokra. Végezetül az ülés zárásaként az SZT elnöke kiemelte, hogy a Szeniorok Tanácsa ebben az évben ünnepelheti 20 éves tevékenységét. Köszöntötte a kollégák nevében: dr. Király Pált a Tiszteletbeli Tagság kitüntetésének elnyerése, továbbá Emleklapok átnyújtásával Haják Gyula és dr. Edős Lászlót a 85. évük, illetve Járasi Lőrincet, Mészáros Gyulát és Köveskúti Györgyöt 80 évük betöltése alkalmából. A koccintást kísérve a lelkek gazdagítását szolgálták dalukkal Szép Ibolya és Szabó Gyula a „Regélő” együttes Székelyföldi tagjai, majd az elnök kellemes ünnepek és élhetőbb újév kívánsággal zárta a rendezvényt.

Dr. S Nagy László
SZT elnök

FEHOVA: a tavasz jele

Egyre népszerűbb a vásár, amit mi sem bizonyít jobban, minthogy szinte mocanni sem lehetett az A-pavilonban. Igaz, a tumultust már előrevetítette a vásárra vezető úton araszolható hosszú kocsisor.

Aki szép akkurátusan járta be a majd hektárnyi területen sorjázó standokat, számtalan szépséggel találkozhatott. Feltűnően sok volt a gyermek, ami érthető, hiszen kit ne izgatna a sok fegyver, pecabot és a preparált vad látványa. A horgászok sorban álltak a művezek előtt, vetített előtérrel – ahol látni lehet a zsákmányt – igazi botokkal, kapást imitáló szerkezettel kellett megküzdeni a leendő halászlé-alapanyaggal. Hajlottak is a botok rettenetesen, dolgozott a horgász, olykor engedély nélküliek is. Itt lehetett. Műcsalik, műhalak, műsorok egymásutánja. Olykor sellőányokat is láthattunk amint félmeztelenül, festett fürdőruhafelsővel lejtettek a standok között. Volt is kapás rendszeren.

A fegyverrajongók is kielégülhettek, mert nem a pénztárca számított, hanem a szépséges fegyverek látványa. Amelyeket kézbe lehetett venni, vállhoz emelni, célozgatni, simogatni, azután visszatenni a tartóba. Már ezért is megérte kijönni. Persze a képzeletben elejtett vad trófeájában is gyönyörködhetett a látogató, mert világbajnok és területi rekorderek mutogatták magukat az egyes standokon.

Az erdőgazdaságok is szép számmal képviselték magukat. A kivetítők előtt mindig volt szemlélődő. Egy kis erdei „vitamintabletta” – különös tekintettel a vad látványára – különben is jól jön ilyenkor kora tavasszal. Sok-sok erdész, vadász-pályaválasztás dől el ilyenkor a kicsik fejében, és így van ez rendjén.

A horgászattal, vadászattal kapcsolatos szupermodern „kiszolgáló herkenyűk” látványa kapcsán elgondolkodik a homo sapiens azon, hogy miféle modern készségeket vetünk be az állatok elejtéséhez. Lassan már esélyük sem lesz a túléléshez. (Igaz, mindezek a fegyverek elbújhatnak azok mögött, amit az ember, az ember elleni harc céljaira kifejlesztett).

De hát, aki a vásárra megy, nem lellezni megy. A sok élmény után beül egy ebédre, vagy a pultoknál fogyasztja el a harapni- és innivalót.

Vajon van még olyan, aki felad egy képeslapot otthonmaradt kedvesének, hajazva a régi szöveget hogy: „Itt vagyunk a vásáron sok szép vadat láttunk, már csak te hiányzol”...

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

